

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. CSÜRÖS FERENCZ

tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS

főlevéltáros, tb. tanácsnok.

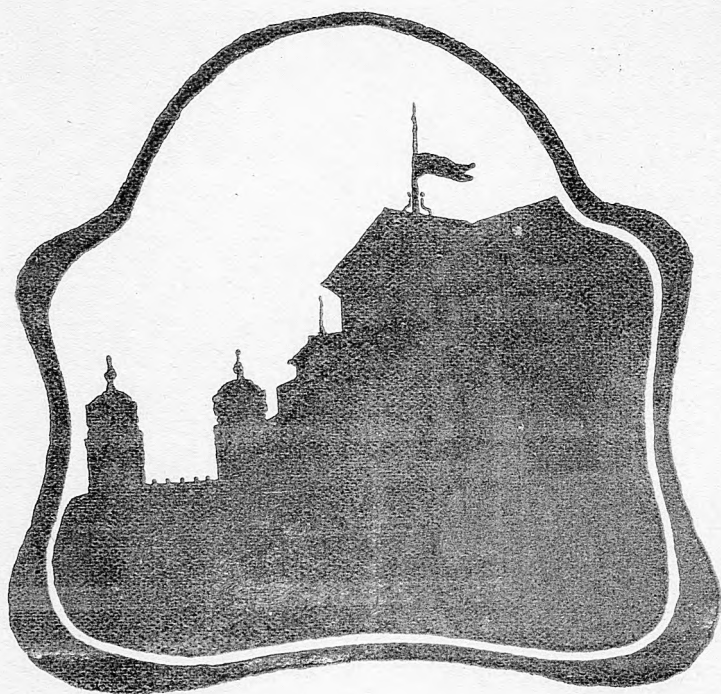
ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetések felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

= KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. =

Főszerkesztő: Dr. CSÜRÖS FERENC, közművelődési tanácsnok.
Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS, főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Dr. JÁSZI VIKTOR.

Most, a világháboru zivatara közepén, mikor mindenféle oly dus aratása van a halálnak, még most is, mikor az elmulás oly megszokott, mindennapi jelenséggé vált, a döbbenet és lesújtó fájdalom erejével hatott Jászi Viktor váratlanul jött, hirtelen halála.

Tudtuk, hogy évek óta betegség emészti, tudtuk, hogy a tengerpart verőfényén több ízben keresett gyógyulást, mely azonban mindannyiszor csak ideiglenesnek bizonyult, mégis, hogy a vég oly közel van, azt senki sem sejtette.

Jászi Viktorral nagy érték, súlyos, tartalmas egyéniség dőlt ki Debrecen város közszereplői sorából. Tudományban, közéletben egyaránt, vezető, irányító szellem volt.

Közjogi és egyéb munkái: a magyar-horvát közjogi viszonyról, Fiume különállásáról, a főudvarnagyi biráskodásról, a pragmatika szankcióról, a kollektív lélekről, a magyar közigazgatási jogról stb., a magyar jogtudomány terén marandóvá tették nevét. A debreceni egyetem, melynek ő első halottja, legértékesebb tanárai egyikét veszítette benne.

De gyászolja őt Debrecen város törvényhatósági bizottsága is, melynek egyik legtevékenyebb tagja volt.

Hatalmas szónoki tehetségével nagy szerepet játszott a közgyűléseken, ahol a közészerüség messze felülhaladó értelme, minden ellenmondást elnémitő vaslogikája és magával ragadó szónoki lendülete sok jelentős siker részesévé tették őt.

Mindig az elvek embere volt, soha a megalkuvásé. Amit igaznak, helyesnek ismert föl, azért bátran sikra szállott. Mellétekinteteknek nem hódolt, sőt ilyenekkel szemben merev ridegséggel lépett föl. Ezért nem is számított a népszerű emberek közé, de jelleme tisztasága előtt tisztelettel hajlott meg mindenki.

Szakértelmét leginkább a jog- és pénzügyi bizottságban érvényesítette. Akik intencióit megértették, itt láthatták, hogy a ridegnek látszó külső alatt az emberi nyomort mélyen átérző s azontal segíteni akaró lélek honol.

Tudásban, értelemben, jellemben egyaránt kiváló férfit veszített benne Debrecen közléte éppen akkor, mikor ezekre a legnagyobb szüksége volna.

Elmulását megrendült lélekkel fáljaljuk, emlékezetét kegyelettel megörizzük.

BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS UT-
ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. szám.

Elvállal kocsuiutak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálók. — Telefon 785. szám.

Debreczen város muzeumáról.

— Az első tiz esztendő. —

Debreczen sz. kir. város muzeuma a világ-háborus nagy esztendőben töltötte be működésének első tiz esztendejét. Emberek és intézmények életében eléggé hosszú idő ahoz, hogy létjogosultságukról, életképességükről bizonyosságot tehesenek. A fenntartó hatóság és az érdeklődő társadalom ítélőszéke van hivatva megbírálni, hogy vajjon Debreczen városának ezen még egészen fiatal kulturális intézménye megtudott-e felelni a hozzá fűzött várakozásoknak.

Ez alkalomból időszerűnek tartjuk, hogy visszapillantunk a muzeum életének első tiz esztendéjére, keletkezésére, örvendetes fejlődésére.

Régiségek, általában muzealis tárgyak gyűjtése Debreczenben tisztos multtal dicsekedhetik. Eltekintve a XVIII. század második felében, — és a mult században élt magán-gyűjtőktől, valamint a legrégebbi könyv- és oklevéltárhoz — a debreczeni kollégiumban is már a XVIII. század közepe táján megindult némely ritkaságok, régiségek, főként természettani és természetrajzi tárgyak gyűjtése. Ez a gyűjtés ott nagyobb lendületnek főként Kazay Sámuel debreczeni patikárius híres érem- és gemma-gyűjteményének 1796-ban történt megvásárlásával indult. A kollégium e ritka szép gyűjteményért és könyvtáráért, amelyet gr. Teleki László, gr. Széchenyi Ferenc, a nemzeti muzeum alapítója és Jankovich Miklós is szeretett volna megszerezni, 2500 Rh. forintot fizetett; azonkívül Kazay részére holtáig 60 Rh. forint évjáradékot és halála esetére 100 Rh. forint temetési költséget biztosított. Eléggé szokatlan, érdekes vásárlási föltételek. A collectio Kazaiana mintegy harmadfélezer, nagyjából római ezüst és rézpénzt, érmet, köztük 78 db római, bizanci és újabb aranyat, 165 db gemmát, 18 db egyéb régiséget, nevezetesen 1 diptychont, 5 római réztáblát, ugyanannyi gyűrűt, vegyes más tárgyakat és számos antik-, bronz-szobrocskát számlált. A mult század első évtizedeiben a főiskola régiség-gyűjteménye ajándékozás útján számos szórványos lelettel s két-három nagyobb éremgyűjteménnyel gyarapodott. Így Nyikos Ferenc perbeti lelkész több száz darabból álló éremgyűjteményével 1803—1811 között; Rickl József debreczeni ke-

reskedő 328 db római rézpénzével 1814-ben; Nagy Mihály debreczeni patikárius hét skatulyát megtöltő ezüst- és rézpénzeivel 1818. körül. Ez időtájban jutottak részint vétel, részint ajándékozás útján a kollégium birtokába a rézmetsző diáktársaság térképeket ábrázoló réztáblái.

Sőt az 1830-as évek végén egy nagyműveltségű, élesszemű debreczeni fiscalis, Sárváry Jakab, Eszterházy herceg ügyésze néprajzi tár alapjait is lerakta, a derecskei uradalom lakosai által készített különféle képművekből álló gyűjteményt ajándékozván a kollégiumnak. Összesen ötven darab vessző-, gyékény-, szalma-fonat, kender- és gyapjuszövet, varrás, szücs- és szíjgyártó munka, faeszköz alkotta e rendkívül érdekes gyűjteményt.

A régiség-, érem- és néprajzitar gyarapítását azonban a kollégiumot fenntartó hatóság nem tartotta a főiskola szorosabb értelemben vett feladatának; e célra pénze sem volt a kollégiumnak; s ezen gyűjtemények további gyarapodása csak a kezeléssel megbízott tanárok által a közönség körében időnként felébbresztett érdeklődéstől, — önkéntes ajándékozásoktól függött —; ellentétben a realis tudományok szemléltető tanításánál nélkülözhetetlen természettani és természetrajzi muzeumokkal, amelyeknek fontosságát a kollégiumban már Marothi professor idejében felismerték. Az iskola fentartói ezen gyűjtemények fokozatos fejlesztését már régtől fogva nagyobb gondoskodásban részesítették.

Nem feladatunk, hogy bővebben ismertessük a főiskolai muzeumok mostanig terjedő történetét. Csak arra mutatunk reá, hogy sehol nyomát nem találtuk kutatásaink között annak, hogy a főiskolai régiség- és néprajzi tár régibb, első kezelői bizonyos körön belől mozgó tervszerű-gyűjtést, meghatározott célra való törekvést tűztek volna ki feladatul. Nem gondoltak arra, hogy Debreczen és vidéke multjának emlékeit igyekezzenek rendszeres munkával összegyűjteni.

De mikor 1864-ben — kevés időre — szabadabb lélegzethez jutott az elnyomott magyar, az akkori Debreczeni Ellenőr hasábjain valaki, talán Telegdi Kovács László, fölvetette a debreczeni muzeum-egylet és muzeum alapításának eszméjét, megvalósítására tervezetet is között. A muzeum kép-, régiség-, pénz-, természetrajzi-, gép- és kézmű gyűjteményeket foglalt volna magába;

ezek fenntartásán kívül az egyesület a magyar szépirodalom és tudományok művelését is feladatául vállalta volna, Sajnos, ez a mozgalom épen úgy hamar elaludt, mint tíz évvel később hasonló célok megvalósítását kezdeményezők tüze. Ekkor is városi régiségtárral összekötött iparmúzeum alapítását tervezték. Az egyesület alapszabályainak kidolgozásánál tovább nem jutottak.

A múlt század vége felé a helyi lapok ismét agitálni kezdték a városi múzeum felállítását mellett. De a biztatgatás pusztába kiáltó szó maradt mindaddig, míg a kereskedők és iparosok rendjéből való egyik derék polgár elő nem állott és dicséretes áldozattal valósággá nem változtatta sokak régi jámbor óhaját.

Löfkovits Arthur ékszerész ugyanis 1902. őszén harmadfelezes darabból álló érem-, pénz-, régiség-, természetrajzi gyűjteményét felajánlotta a városi múzeum alapjául s ennek további gyarapítására tíz esztendőn keresztül évi 500 korona adományozására kötelezte magát. A városi közgyűlés a gyűjteményt és pénzbeli adományt köszönettel elfogadta s magára vállalta, hogy az így megalapított városi múzeumnak állandóan helyet ad s annak nyilvánossá tételéről gondoskodik.

Majd a városi tanács ezen alapvető gyűjteményhez csatolta a párisi 1900. évi világkiállításról visszajött nép- és életrajzi tárgyakat; a városi hivatalokat utasította, hogy a környezetekben lévő muzeális tárgyakat a múzeumnak adják át; a közönséghez is eredményes felhívások jelentek meg a helyi sajtóban a múzeum gyarapítása céljából. 1904 végén a régi gazdasági iskola három utcai szobájában helyet is kaptak a gyűjteménytárak, melyeket ott Löfkovits Arthur felügyelete alatt Milesz Béla, a tiszafüredi múzeum őre, Mérő József mérnöki rajzoló segítségével elrendezvén, 1905 elején a múzeumot közhasználatnak átadták. Az ünnepélyes megnyitás 1905 május 22-én, Csokonai százados ünnepségére egybesereglett vendégek, a Múzeumok és Könyvtárak országos Főfelügyelőségének kiküldöttel jelenlétében folyt le. A város ugyanis, igen bölcsen, az új kulturális intézményt mindjárt kezdetben a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének hatásköre alá helyezte; ily módon nemcsak megbecsülhetetlen erkölcsi és szellemi támo-

gatást biztosított a múzeum javára, hanem a tovább fejlesztéshez az állam részéről nélkülözhetetlen anyagi támogatást is, amely már 1905-ben 500 koronát tett, három év múlva az állami segély 2800 koronára emelkedett; azóta pedig állandóan 2300—2500 korona között változik. De maga a városi hatóság is jelentékeny anyagi támogatással járul azóta a múzeum fenntartásához. A tiszteletbeli múzeumőri állások helyett, amelyeket kezdetben a múzeumigazgató Löfkovits Arthur és a régészet kedvelő Péter Gábor vásárbíró töltött be, már 1907-től fogva állandó fizetéssel ellátott múzeumőri állást szervezett, amelybe a közönség bizalma Zoltai Lajos városi segédlevéltárnokot ültette, Löfkovits Arthurt pedig tiszteletbeli múzeumigazgatóvá nevezték. 1912-ben a néprajzi tár külön kezelésével dr. Ecsedi István főiskolai tanárt bízták meg, mint tiszteletbeli múzeumőrt.

Ilyen erővel folytatja immár tíz esztendő óta Debreczen város múzeuma felsőbb jóváhagyást is nyert szabályrendeletben körvonalozott működését, amely főképen és elsősorban Debreczen város és környéke történelmi emlékeinek és néprajzi tárgyainak összegyűjtésére, megőrzésére irányul. Ezen kívül kiterjeszti gondját általános érdeklődésre számító, általános beccsel bíró művészeti és iparművészeti tárgyakra is.

Ugy hogy a múzeumot ezidőszert a következő gyűjteménytárak alkotják:

I. Könyv- és oklevéltár.

II. Régiség- és éremtár.

III. Képzőművészeti-tár.

IV. Iparművészeti-tár.

V. Néprajzi-tár.

VI. Természetrajzi-tár. Ez utóbbi azonban további gyarapításban nem részesül.

A gyűjtemények ajándékok-, letétek-, vételek- és ásatásokból gyarapodnak. A megnyitástól számítva, az akkor körülbelül 3000 darabot számláló múzeum az elmúlt 1914-ik év végén már 31,921 darab tárgyból állott, mely szakok szerint így oszlott meg: könyv- és okmánytár 12,893, régiség- és éremtár 13,843, néprajzitár 3356, szép- és iparművészeti-tár 1205, természetrajzi-tár 524 darab.

Az egyes tákról helyszüke miatt csak rövid áttekintést nyújthatunk.

A *könyv- és oklevéltár* a kezeléshez szükséges szakkönyveken kívül főként Debreczenre vonatkozó anyagot tartalmaz. Művelődéstörténeti szempontból legbecseesebb része e gyűjteménynek számos debreceni céh leveles ládája és a városi színház könyvtárából áthozott legrégebb szindarabok. Ide tartozik Thaly Kálmán gazdag könyvtárának egy kis része is.

A *régiség- és éremtár* mindinkább magára ölti azt a jelleget, amely Debreczen multját igyekszik szemléltetővé tenni. A vidék őskori emlékeit a tervszerűen gyűjtött szórványos leletek és rendszeres ásatások szaporítják. Muzeumunk máris dicsekedhetik néhány nagyobb bronzkori kincslelettel. Némely unicum számba menő bronztárgyunkra méltán büszkék lehetünk. A Hajdúsámszonban, Egyeken, Hajdubagason végzett ásatásaink a bronzkori fazekas mesterségnek számos szép emlékével gazdagították muzeumunkat. A debreczenvidéki halmok feltárásával, bár ezek leletekben szegények voltak, jelentékeny szolgálatot tettünk a hazai régészeti tudománynak. Különösen fontossággal bír a hortobágyi halmos temetők feltárása, melyhez 1911 tavaszán fogtunk. Azt hisszük, hogy az innen nyert eredmények a szakörökben annyival inkább élénk feltűnést fognak kelteni a rövid idő múlva nyilvánosság elé kerülő részletes ismertetés nyomán, mert a Kr. u. II. és III. században Magyarország területén megszállott barbár, még pedig germán fajú népektől származó sirok ekkora számmal és ekkora sirmelléklettel ezideig még nem kerültek feltárás alá. Ezen hortobágyi ásatásaink sikeréhez és leírásához, egyik legkiválóbb magyar régész dr. Posta Béla kolozsvári egyetemi tanár, muzeumi országos felügyelő, csak néhány nappal ezelőtt következő megleghangu levélben gratulált:

„A hortobágyi halmos temetőkről, a hortobágyi hidi őstelepről és népvándorlaskori temetőről írott jelentéseit áttanulmányozván, lelkes örömmel üdvözlöm a végtelenül értékes munkáért, amelyet végzett. A Főfelügyelőséghez ma tettem meg jelentésemet. A hortobágyi halmos temetőkről szóló jelentésnek feltétlen közlését a hazai tudományosság érdekében a tölem telhető legnagyobb melegséggel ajánlhatom“.

A La Tène, régibb középkor és a honfoglalás ideje aránylag kevés lelettel van még képviselve.

Ifjabb közép- és ujkori sarkantyú, fegyvergyűjteményünk már változatosabb. Szép számmal vannak helyi vonatkozású művelődéstörténelmi emlékeink és modern kegyeleti tárgyaink, hogy csak a debreceni céhek folyton szaporodó emlékeit, Szilágyi Dezső és Thaly Kálmán ereklyéit nevezük meg, azután az „Arany egyszarvu“ patikának 1772-ből való legelső felszerelését.

Maga az éremgyűjtemény 7573 darabot számlál, arany (körülbelül 80 darab), ezüst, réz stb. érmekeket s papi pénzjegyeket; hazai érmekeken kívül nagy számmal vannak köztük külföldiek s főként római köztársasági és császári pénzek. Görög és barbár érmeke száma kevés.

Néprajzi tárunk abban a szerencsés helyzetben van, hogy míg a régiségtár gyűjtő területe jelenleg csak Debreczenre és Hajdumegyére szorul, néprajzi tárgyakat a Főfelügyelőség engedelmével a Hajdúságon kívül az egész Nyírségről, Nagykunságról, Sárrétről, Érmellékről gyűjthetünk. Mert muzeumunknak hivatása, hogy elsőrangú vidéki néprajzi gyűjteménye legyen.

Az ösfoglalkozások közül főként a pásztorélet, azután a mezei gazdálkodás és némely kézműipar, például a fazekas, szijgyártó, szücs, szürszabó mesterségek máris figyelemre méltó anyaggal vannak nálunk képviselve, amely azonban eddig megfelelő kiállítási helyiségek hiánya miatt nem tudott eléggé érvényesülni. Tartalmasnak mondhatjuk a házi és konyhai felszerelések csoportját is.

Képző- és iparművészeti tárunk gyorsabb és igazán értékes fejlődését bár nagyon megnehezíti az e célra fordítható évi javadalomnak csekélysége, a szigorubb bíráló is elismeri, hogy már eddig is számos szép műtárgyat sikerült szerezniük; — úgy vásárlás, mint letét és ajándékozás útján. Muzeum-igazgatónk letétjeképen került muzeumunkba néhai Császka György kalocsai érsek képtárának egy része. A műpártoló egyesület Fényes Adolf, Halász Elemér, Kosztolányi Gyula 1—1 nagyobb festményét helyezte el muzeumunkban. — A városi tanács is utalt át pár képet. — Debreczeni festők közül Bakos Tibor, Ecsedi S., Hajdu Béla, P. Horváth Barna, Komlóssy Imre (amatőr), Kiss Bálint, Kovács János, Pálffy József, Toroczka Oswald nevével találkoztunk. A többi képek Ábrányi L., Ács Mariska,

Barabás, Bigand, Daberto F., *Hegedüs* László, Kasznár Ring J., Linek, *Lotz* Károly, Nyitray, *Pataky* László, Szamosi, Strobl Zsófia, *Telepy*, Tóth Ágoston (48-diki honvédezerdes, status-fogoly) Jankó művei. Több kép ismeretlen mestertől való. — Néhány kisebb szoborművön kívül (Beszédes, Landsberg (Berlin), Isó, Oláh György, Somogyi, Tóth András) pár száz darab grafikus művünk is van: sok rézmetszet és körrajz.

Iparművészeti gyűjteményünk javarészét empire és Biedermayer-kori butorok, azonkívül néhány értékes régibb ötvösmű alkotja.

Bizony, a múzeum mostani helyisége, a Hatvan-utcai Csokonai-házban, melynek helyén majd másfélszáz évvel ezelőtt a Lilla-dalai költőjének bölcsője ringott, ma már annyira zsufolva van, hogy henne mozogni is alig lehet. Az épület másik szárnyában a városi tanács jóvoltából majd ugyanannyi helyiséget kapott ugyan a múzeum, ahová néhány hét múlva beköltözködhetünk. Ámde ideig-óráig tartó orvoslása lesz ez a múzeum bajának, amin gyökeresen a kulturház régóta tervezgetett felépítésével segíthet a város. Csakis állandó hajlékban érheti el célját a múzeum és teljesítheti a maga fontos kulturális hivatását.

Földesi.

Polgármesteri jelentés 1913. évről.

(Folytatás.)

Debreczen sz. kir. város tüzelőfa kiadása 1913.

Kinek adott fát	A fa mennyisége öleekben	A fa értéke korona
Állami anyakönyvi hiv. fütése	10	450
Hivatalos helyek fütése		6,030
Ref. egyháznak	56 ¹ / ₂	2,034
Ref. főiskolának	327	11,772
Ref. felsőleányiskolának	32 ¹ / ₂	1,170
Ref. elemi iskoláknak	412	11,832
Ref. szegényápolónak	42 ¹ / ₂	1,530
Rk. egyháznak	20	720
Rk. elemi iskolának	90	3,240
Rk. szegényháznak	1 ³ / ₄	63
Gkat. egyháznak	4	144
Gkat. elemi iskolának	8	288
Ág. ev. egyháznak	4	144
Ág. ev. iskolának	12	4,320
Izr. elemi iskolának	40	1,440
Izr. polgári iskolának	16	576
Állami tanyai iskolának	56	2,016

Községi óvodák és menhelyek	82 ¹ / ₂	3,970
Múzeumnak	5	180
Különböző intézményeknek	30	1,368
Katonai és ill. ügyosztálynak	6 ¹ / ₂	100

Összesen: 1274¹/₂ 54,203

A fa járandóságok részben régi jogon, részben törvényhatósági bizottsági közgyűlések határozatain alapulnak, míg a tanyai iskolák részére adott iskolánként 4 öl fa adása az állammal kötött szerződésen nyugszik, ezen járandóságot a város szállíttatja ki.

A város által felvett 17 milliós kölcsön.

Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése 213—1914. sz. határozatával a város jövő felvirágoztatása céljából, a város pénzügyeinek alapos rendezése, a már meglévő kölcsönök konvertálása és közszükségletet képező nagyobb szabású létesítések megvalósítása érdekében 17 millió korona kölcsön felvételét határozta el a következő feltételek mellett:

a) A kölcsönt 50 év alatt kisorsolás alá eső 4⁰/₁₀-os záloglevelekben 4·38⁰/₁₀ utólagos kamatoztatás és 0·28⁰/₁₀-tőli tőketörlesztés ellenében 50 év tartamára, azonban 65 évi időtartamra kiszámított törlesztési terv szerint veszi fel úgy, hogy 50 évi kölcsön törlesztési időtartam lejártával a még visszafizetetlenül fennálló tőkemaradék, az az után a tényleges kifizetésig járó utólagos kamatokkal együtt egyösszegben válik esedékessé.

b) Az ezen kölcsön fejében kibocsátandó záloglevelek készpénzértéke első sorban a régebbi kölcsönök, illetve az azokból még fennálló, összesen 8.743,558 K 50 fillér tőkemaradéknak kamatokkal és mellékjárulékokkal való visszafizetésre fordítandó.

c) Debreczen sz. kir. város kötelezettséget vállal az iránt, hogy a kölcsönösszeg fejében kibocsátandó zálogleveleket az Osztrák-Magyar Banknak eladja.

d) Az Osztrák-Magyar Bank ezen zálogleveleket az értékesítés napján a bécsi tőzsdén minden 100 korona után jegyzett pénztárfolyamon alul 25 fillérrel, de semmiesetre sem névértéken felül veszi át 1.000,000 koronán aluli részletösszegek igénybevételénél, 1.000,000 koronát meghaladó részletösszegek folyósítása esetére azonban egy magasabb, egészen 1 koronáig terjedő árfolyam levonást eszközölhet.

e) Az engedélyezett kölcsön azon része, mely csupán az Osztrák-Magyar Banknál fennálló régi kölcsöntőke maradék, összesen 8.743,558 K 50 fillér visszafizetésére fordítatik, névértékben fog beszámíttatni,

f) A kölcsön jelzálog kölcsön, amely a tényleg igénybe vett összegek arányához képest fog a város által az e célra felajánlott és mintegy 35—36 millió korona értékű ingatlanokra első helyen bekebelezettni.

g) Ha netalán a kölcsön időtartama lejárt előtt a mostani feltételeknél kedvezőbb feltételek mellett akarná a város a most megszavazott kölcsönt konvertálni, azt félévi felmondás mellett bármikor eszközölheti és ez esetre stornodij nem számíttatik.

h) A most megszavazott kölcsönösszegekből első sorban is 8.743,558 K 50 fillér az Osztrák-Magyar Banknál fennálló régibb kölcsöntöke visszafizetésére fordítandó és erről külön kötelezvény állítandó ki. Ugyanezen év folyamán, illetve ezen közgyűlési határozat kormányhatósági jóváhagyása után 1.012,458 K 79 fillér fog a város más kölcsöneinek visszafizetésére, illetve konvertálására fordítatni. Ugyancsak ezen évnek folyamán lesz leszámítolandó és folyóvá teendő 1.740,400 kor. azon létesítménynek megvalósítására, amelyek ezen közgyűlési határozatban mint feltétlenül megvalósítandók vannak sorozva; a többi összegek akkor és olyan összegben fognak igénybe vétetni, amiként és mikor azt a közgyűlés elhatározza, kijelentvén, hogy a további összegek felvételére a közgyűlés kötelezettséget nem vállal, hanem biztosítani kívánja, hogy azon esetre, ha azok felvételét, amint az előreláthatólag megtörténni is fog, esetenként elhatározza, a most elfogadott feltételek mellett a város részére a bank által folyósíttatni fog.

A közgyűlés ezek után a következőkben sorolta fel és állapította meg a létesítéseket ezen kölcsön terhére.

I. Konvertálja a következő régebbi kölcsönöket:

	korona	fill.
1. Az Osztrák-Magyar Banktól korábban felvett kölcsönnek kifizetetlen részét	8.743,558	50
2. A Magyar Jelzálog Banktól vett	437,726	—
3. A Debreczeni Első Takaréktól „	34,169	76
4. Az önkéntes iskola építésére „	29,762	85
5. A város ingatlanszerzési alapjából több alkalommal közgyűlési határozat alapján felvett kölcsönre	25,985	52
6. A községi adóalaphól felvett kölcsönre	484,814	66
Összesen: 9.756,017		29

II. Feltétlenül és még az év folyamán megvalósításra váró szükségletekre a következőkben rendelkezik:

	korona	fill.
1. Egyházi és iskolai segélyek fedezetére	739,100	—
2. A debreczeni ev. ref. ispotály kiépítése és ezen terület rendezésére	190,000	—
3. A Debreczen-Pallag—Nyirbátori vasutépítéshez hozzájárulás	200,000	—
4. Cs. és kir. csapatkórház felépítése	160,000	—
5. Női klinika és bábaképző	280,000	—
6. Siketnéma intézetre tett alapítvány	20,000	—
7. Cs. és kir. lov. lakt. pótraktár építésre	11,000	—
8. Városi szegényház bővítésére	40,000	—
9. Gazdasági ismétlő iskola építése	100,000	—
Összesen: 1.740,400		—

II. Feltételesen, illetve újabb közgyűlési határozattól függően megvalósításra váró szükségletekre:

	korona	fill.
1. Általános csatornazásra	1.400,000	—
2. Vágóhid és jéggyár bővítésére	150,000	—
3. Vizvezetési művekre	1.300,000	—
4. Katona beszállásolás rendezésére	60,000	—
5. Általános kövezésre	450,000	—
6. Városház építésre	500,000	—
7. Kulturpalotára	150,000	—
8. Temető rendezésre	220,000	—
9. Közkóráz bővítésre	240,000	—
10. Iparoktatási célokra	150,000	—
Összesen: 4.620,000		—
Mindösszesen: 16.116,417		29

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés 1914 június hó 28-ikán az elszámolást felterjesztette a belügyminiszteriumhoz, ahonnan a jóváhagyás ezen jelentésem lezárásáig nem érkezett vissza.

Ezen határozatot a Nagyméltóságú belügy- 98—1912. bkgy. szám alatt elszámolt, mely azt miniszterium jóváhagyta. Ugyancsak ezen kölcsönről tudomásul vette és jóváhagyás végett felterjesztette.

Elszámolás.

A c é l m e g j e l ö l é s e	Megszavazva		Kiadva		Tulkiadás		Megtakarítás kifizetetlen	
	korona	f	korona	f	korona	f	korona	f
Régi tartozások konvertálása	9.643,634	97	9.636,326	51	—	—	7,008	46
Református elemi iskolai segély	621,374	—	511,819	16	—	—	109,554	84
Református ispotályi szegényház	190,000	—	228,483	97	32,483	97	—	—
Debreczen-pallag—nyirbátori vasut	200,000	—	200,000	—	—	—	—	—
Csapatkórház	220,000	—	208,817	73	—	—	11,182	27
Bábaképző női klinika	280,000	—	339,106	23	59,106	25	—	—
Siketnéma egyesület	20,000	—	20,000	—	—	—	—	—
Pavillon laktanyai pótraktár	11,000	—	10,304	37	—	—	695	23
Városi szegényház	40,000	—	35,128	51	—	—	4,871	49
Gazdasági ismétlő iskola	100,000	—	57,096	23	—	—	42,903	77
Csatornázás	2.275,000	—	3.070,604	56	795,604	56	—	—
Vágóhid és jéggyárbővítés	410,095	—	115,389	64	—	—	294,765	36
Vizvezeték	2.000,000	—	725,795	35	—	—	1.274,204	65
Katonai beszálásolás barak	315,000	—	—	—	—	—	315,000	—
Városház építése	500,000	—	—	—	—	—	500,000	—
Kultur palota	150,000	—	72,000	—	—	—	78,000	—
Temető rendezés	220,000	—	329,148	51	109,148	51	—	—
Közkórház	267,000	—	15,445	80	—	—	251,554	20
Fézipari iskola	400,000	—	400,000	—	—	—	—	—
Általános kövezés	450,000	—	—	—	—	—	450,000	—
Árfolyam veszteség	33,991	03	220,397	01	186,405	98	—	—
Nyomdai berendezés	50,000	—	50,000	—	—	—	—	—
Bészler telekvétel	138,666	20	142,014	93	3,348	73	—	—
Tanyai iskolák	200,000	—	320,708	63	120,708	63	—	—
Református főgimnázium	400,000	—	—	—	—	—	400,000	—
Debreczen—sámsoni vasut	400,000	—	400,000	—	—	—	—	—
Villamos-telep	500,000	—	500,000	—	—	—	—	—
Majorsági földek vétele temetőnek	180,025	—	—	—	—	—	70,876	49
Kataszteri munkálatok	403,000	—	382,063	07	—	—	20,936	93
Összesen megszavazva :	20.618,786	20						
Összesen kiadva :			17.984,650	63				
Összes tulkiadás :					1.306,806	63		
Összes megtakarítás :							3.831,793	69

Kiadott irodai szerek számadása 1913.

Az irodai szer megnevezése		Az irodai szer		
		1912 dec. 31. marad	Berendezés- ből fogyasztás	Maradv. 1913 dec.
Miniszteri papir .	iv	9,970	8,105	1,865
Fogalmazási papir	"	56,129	130,070	4,059
Diósgyőri papir .	"	4,285	6,320	—
Kisvonalas papir .	"	1,460	14,455	5
Nagyvonalas papir	"	505	5,055	3,450
Kék vagy zöld le- véltári	"	—	70,805	—
Boríték levéltári .	"	1,363	11,875	2,488
Itató levéltári . .	"	19,562	6,835	17,727
Hektograf levéltári	"	1,455	30,950	505
Szines írón	drb.	656	1,586	990
Fekete írón	"	183	2,770	1,346
Pecsétviaszk	"	283	719	—
Szürke spárga . . .	gomb.	80	709	—
Szines spárga . . .	"	286	584	982
Varró selyem	"	95	263	82
Acéltoll	dob.	83	484	—
Tollszár	drb.	427	1,499	1,704
Veres tinta	üveg	39	346	29
Bélyegző	"	135	296	—
Gummiarabicum . .	"	79	320	99
Ostya	doboz	37	157	30

Városunk törvényhatósági bizottsági kögyü-
lése irodai szerekre megszavazott 9000 koronát,
ebből az 1913. év folyamán rendelések fejében
8710 K 10 fillér lett kiutalva. Az 1913. évi
számadás terhe alól számadó levéltári hivatal a
szokásos fentartással felmentést nyert 1914 szeptem-
ber 6-ikán.

(Folyt. köv.)

**Német katonák temetése a debreczeni
hősök temetőjében.**

A debreczeni „hősök temetője“ február 20-án
délután új lakót kapott. A város vezetőségének
és rendkívül nagyszámu közönségnek részvéte
mellett itt helyezték örök nyugalomra Wittkuhn
Emil königsbergi, Katzen-Matzig Emil lütsendor-
mundi és Tiefenberg Antal fürti származásu német
katonákat, akik a magyar haza védelme közben
szerzett betegségükben hunytak el a debreczeni
kórházakban. A város vezetősége elhatározta, hogy
szövetségesünk hadseregénekvitéz katonái, akik
együtt harcoltak a mi fiainkkal a magyar föld
megoltalmazásában, a mi hőseink társaságában
aludják örök álmukat.

A közös csapatkórház halottas házában volt
fölravatalozva a három német hős holtteste. Itt
kezdődött el a gyászszertartás délután két óraker
a református főiskolai kántus énekével, majd

Materny Lajos ágostai evangélikus főesperes mon-
dott rövid imát a koporsók fölött. A kántus újabb
gyásznéke után a koporsókat külön gyászkocsikra
helyezték és kivitték a hősök temetőjébe, ahol
ekkor már nagy közönség gyűlt össze, hogy meg-
adja a végső tiszteletet a hősi halált halt néme-
katonáknak. A sirok előtt fölállott a református
tanítóképző intézet énekkara és előadta P. Nagy
Zoltán zenekonzervatóriumi igazgató alkalmi éne-
két, a szerző személyes vezetése alatt. Materny
Lajos főesperes mondott ezután gyönyörű imát,
azután megáldotta a halottakat. Most előlépett
Márk Endre udvari tanácsos, polgármester és a
város nevében mondott bucsut a német vitézek-
nek, akik a mi körünkben végezték be dicső
életüket.

— Ezt a temetőt — ugymond — éppen
egy hónappal ezelőtt szenteltük közönségünk
óhajára a világháboru hősei nyugóhelyének, hogy
a harctérről sebesülten hozzánk érkezett katoná-
ink, akik a harcok közben kapott sebeikben vagy
betegségükben itt hunytak el, a haza földjében,
szeretteik között nyugodjanak. Azóta, hogy a
hősök temetőjét fölvattuk, nagy változások tör-
téntek a harcmezőkön. — Szövetségesünk: a
nagy német nemzet — amely nem úgy értel-
mezi a szövetséget, amint szokták: papiroson,
hanem egész komolyságában fogja föl azt és
gyakorolja is, mert osztozik velünk a közös öröm-
ben és a közös fájdalomban — katonáink ez-
reivel és százezeireivel jött a mi hazánk védelmére.
Az ő megjelenésük csodálatos lelkesedést váltott
ki nemzetünkben s azóta diadalról-diadalra ha-
ladnak fegyvereink. E diadalok azonban, sajnos,
áldozatokat is kívánnak az egyesektől s ez ál-
dozatok közül való a három hős, akiket most
temetünk. — Ugy véltük helyesnek, hogy akik
együtt küzdöttek a mieinkkel, azoknak sirját
ebben a szent földben jelöljük ki és közösen
védelmezzük és óvjuk. Ezért helyezzük hamvai-
kat a mieink mellé, közös temetőbe s amilyen
szeretettel ápoljuk fiaink sirját, olyan szeretet-
ben kívánjuk részesíteni az ő nyugóhelyüket.
A hatóság, amely mindent elkövet, hogy a két
nemzet között a megbecsülés és a szeretet foko-
zódjék, a közönség szeretetébe ajánlja a német
hősök sirját.

A mély hatást keltett beszéd után a főisko-
lai kántus elénekelt a „Perelj uram perlöim-
mel...“ kezdetű éneket, majd a katonaság há-
romszoros diszsortüze után lebocsájtották a há-
rom sirba a három német hős koporsóját. A
frissen hantolt sirokra Weér Györgyné urasszony
elhelyezte a Vörös Kereszt- Egylet három koszo-
ruját, melyeknek fölírása ez volt: „Hősi halált
halt szövetségesünknek — a debreczeni Vörös

Kereszt Egylet" és ezzel a gyászünnepély véget ért.

A három német hős temetése alkalmából Márk Endre polgármester a következő táviratot intézte Tschirsky bécsi német nagykövethoz:

A Debreczen város által létesített hősök temetőjében mai napon három hősi halált halt német katonát temettünk el a városi hatóságnak s a nagy közönségnek impozáns részvételével. Kérem Nagyméltóságodat: méltóztatásuk e tényt szövetségi hűségünk kifejezése mellett Vilmos császár Ő Felsege legmagasabb tudomására hozni, azzal a kijelentéssel, hogy a Debreczenben elhalt német hősoket ugyanazzal a szeretettel és megbecsüléssel helyeztük örök nyugalomra, mint saját fiainkat. Érettünk is küzdő szövetséges hőseink sirjára kegyelettel helyeztük el az elismerés koszoruját s hamvaik felett városunk közönségének szeretete mindig örködni fog.

Márk Endre,

udv. tanácsos, polgármester.

A köztemetők ügye.

Márk Endre udvari tanácsos, polgármester február 17-ikén összehívta a köztemető bizottságot. Az előadó tisztet Aczél Géza városi főmérnök látta el, ismertette a temetők rendezésének kérdését, felvetvén azon kérdést, hogy vajjon a felekezetek beleegyeznek-e a köztemető felekezeti jellegébe.

Materny Lajos főesperes nem tartja helyesnek a felekezeti jelleget már csak azért sem, mert igen sok család él vegyes házasságban, akik ily módon nem pihenhetnek egymás mellett a halálban.

Krausz Vilmos főrabbi ellennézetben van és a zsidó vallásu hívek részére külön temető helyet kíván, vagyis egy külön parcellát a zsidó vallásu holtak részére.

A római katolikus és görög katolikus egyház képviselői nem kívánnak felekezetek szerinti elkülönítést a tervezendő köztemetőben.

Aczél Géza főmérnök az egységes temető mellett érvel, mert ellenkező esetben igen sok ellentét merül fel az egyes temetőrészek kiosztásánál.

A bizottság egyelőre négy ravatalozó helyet

kíván létesíteni. Ezek mellé építenének egy-egy helyiséget a ravatal részére, ahol a gyászoló közönség a temetési szertartást végeztetné. Ugyancsak szükségesnek tartja a bizottság, illetve értekezlet egy tetemnéző helyiségnek, felügyelő és szolgák lakásának építését.

A köztemető kérdésével kapcsolatosan megoldható volna egy halotthanvasztó kemence felállítása is.

A temetőben kocsiközlekedésre szolgáló utakat építenek, még pedig oly szélességben, hogy azon a halottas kocsik és a gyászoló közönség elférhessenek. Ezen utak makadám-kövezettel látatnak el.

A temető létesítése körülbelül 600.000 koronába kerülne. A pályázóknak díjakat tűznének ki. Az első, legjobb pályázó nem kapna díjat, de megbizatnék a kivitellel. A második pályázó 3000, a harmadik 1000 korona jutalomban részesülne, 500—500 koronát fordítanának esetleg megvásárlandó tervekre.

A bizottság elaborátuma legközelebb a tanács elé kerül.

A debreczeni „Katona-Otthon“ megnyitása.

A Baltazár Dezső dr. ref. püspök kezdeményezéséből létrejött „Katona-Otthon“ ünnepélyes megnyitása február 25-ikén ment végbe előkelő társaság jelenlétében. Az Arany-Bika r.-t. a mozgófénykép színházat engedte át ezen emberséges célra. A megnyitáson jelen voltak: Baltazár Dezső dr. püspök, Domahidy Elemér főispán, Márk Endre udvari tanácsos, polgármester, Keserü Lajos dr. törvényszéki elnök, Kiss Ernő dr. országgyűlési képviselő, h. miniszteri biztos, Pákozdy Lajos alispán, Rázsó István főjegyző, Lencz Géza dr. és Ferenczy Gyula dr. egyetemi tanárok, Szent-Királyi Tivadar kereskedelmi és iparkamarai elnök, Zih Sándor és Uray Sándor ref. lelkészek, Vargha Elemér dr. tb. főjegyző, Csürös Ferenc dr., Vásáry István dr. tanácsnokok, Szabó Elek tb. tanácsnok, Ozory István rendőrkapitány, Kardos Albert főreáliskolai igazgató, Vass Károly dr. aljegyző. A katonaság részéről megjelentek: Jármy Elemér alezredes, Balla Jenő őrnagy, Mádi Kovács István, Viczián Endre, Lövészy Nándor, Neidert Rikárd századosok, Tarnay dr., Bodonyi és Roth hadnagyok és Hunyady zászlós. Az ünnepségen jelen volt a legénység is, melynek otthonát avatták fel emberszerető szívek.

A megnyitót Baltazár Dezső dr. ref. püspök mondotta a következőkben:

A Katona-Otthon létesítésénél az a cél vezetett bennünket, hogy szivességet és szolgálatot tegyünk a bennünket védő, érettünk harcoló katonaságnak, hogy kimutassuk hálánkat a hősök iránt, akik épségüket, életüket áldozzák a mi legbecsesebb javainkért. De vezetett az a cél is, hogy újabb kapcsolatot létesítsünk a katonai és polgári társadalom közt, rámutatva arra, hogy ennek a két tagozatnak testvéri egységben kell összefornnia.

Az egészen biztosra vehető, hogy a most folyó világháború befejezése után még nagyobb felkészültségű fegyveres béke következik. A vakmerő barbárság és a lelkiismeretlen üzleti számitás nem fog nyugodni a vereség után sem. Nemzetgazdasági és szellemi életünket csak a fegyverek legerősebb védelme alatt tudjuk tovább fejleszteni. Katonai állam berendezése előtt állunk, ami egyáltalában nem mondható veszedelemnek, ha minden polgár katonának és minden katona polgárnak érzi magát s a nemzetnek minden fia és leánya a katona pontosságával, fegyvelmezetségével, tisztességtudásával, bátorságával s a polgár hűségével, szorgalmával, szeretetével, lelkesültségével szolgálja a hazát és a királyt. Ilyen katona-államban virágozhatnak az anyagi és szellemi élet minden tényezője, amint azt dicső szövetségünk: Németország példája fényesen mutatja.

Ezeknek a gondolatoknak a hangoztatása mellett adom át a Katona-Otthonot rendeltetésének.

Az eljenzéssel fogadott beszéd után *Ferenczy Gyula* dr. egyetemi tanár, a Katona-Otthon igazgatója ismertette az új intézmény célját és rámutatott arra az áldozatkésztségre, mellyel a debreczeni közönség a püspök eszméjének kivitelét előmozdította.

Jármy Elemér alezredes a katonaság nevében köszönetet mondott a püspöknek a Katona-Otthon eszméjének életre hívásáért s mindazoknak, akik az intézmény létesítésében közreműködtek.

Ezzel az ünnepély befejeződött.

Baltazár Dezső dr. püspök a következő felhívást intézi a közönséghez:

Örömmel tudatom, hogy a Katona-Otthon számára helyiséget bocsátott rendelkezésünkre az Arany-Bika Résztársaság. Most már csak a felszerelés van hátra, melyhez eddig is többen járultak. Szükségünk van még hírlap-tartó nádkeretekre, játszó asztalokra, társas játékokra (sakk, ostábla, várjáték

stb), lábtörlő rostélyra, takarító eszközökre, teás-csészékre, teás-edényekre, teafőző üstre és a hozzávaló cukorra és teára. Kellenek továbbá írószerek, levelező-lapok, tintatartók, tollak, tollszárak, itatós papirosok stb.

A Katona-Otthon céljaira adományokat elfogad, a püspöki hivatalba kér és hírlapilag nyugtáz az intéző-bizottság nevében

Debrecen, 1915 február hó 23-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök, elnök.

MIREK.

— Ferenc Salvator főherceg köszönete.

Tudvalevőleg a Vöröskereszt debreczeni fiókjának választmányi ülése üdvözölte Ferenc Salvator főherceget. Az üdvözlésre a napokban a következő válasz érkezett Márk Endre m. kir. udvari tanácsos, polgármesterhez:

A magyar szent korona országai Vöröskereszt-Egylete Debreczen városi választmányának február 19-én kelt, Ferenc Salvator főherceg ő cs. és kir. Fenségéhez küldött üdvözlését szívesen és melegen köszöni s kéri Polgármester urat ezt Debreczen város közönségének tudomására hozni.

Wien, 1915 február 25.

Legfelsőbb meghagyásból

Brinzey, örnagy.

— Megüresedett bizottsági tagság. Dr.

Jászi Viktor halála folytán Debreczen város törvényhatósági bizottságában egy hely üresedett meg. Az ő kiváló képességeit, szaktudását pótolni nem könnyű feladat lesz. Épen azért erre a bizottsági tagságra oly férfi megválasztása kívánatos, aki egyéniségével, tudásával be tudja tölteni azt az ürt, melyet Jászi Viktor kidőlt okozott. Széles körben elterjedt nézetnek adunk kifejezést, mikor e férfit *dr. Kun Béla* kollégiumi igazgató személyében véljük feltalálni. Mint tudósnak, elismert neve van a magyar tudós világban, mint szónok szintén eléggé ismert. Mint tiszta jellemű, megnyerő modoru, világos látásu, kiváló jogi szaktudással rendelkező férfi,

igen nagy hasznára válnék Debrecen közéletének, ha ez az értékes erő helyet nyerne a város törvényhatósági bizottságában.

— **Gróh Ferenc előléptetése.** Ő Felsége a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter előterjesztésére a nagyváradi latin szertartású káptalan-nál fokozatos előléptetés folytán megüresedett békési főesperességre Gróh Ferenc kispripost, kanonok, debreczeni plébánost nevezte ki.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Tihanyi Vilmos nezsideri kir. járásbirósági végrehajtót a debreczeni kir. járásbirósághoz helyezte át.

— **A hortobágyi halastó.** Márk Endre polgármester kezdeményezésére a városi tanács a hortobágyi halastó kérdésének megoldását újból programjába vette. A tárgyalások a Haltenyészőtársaság igazgatóságával már meg is indultak. Folyó hó 24-kén a polgármester elnöklete alatt a tanács tagjaiból álló értekezlet behatóan tárgyalta azon újabb ajánlatot, melyet a Haltenyészőtársaság tett Debrecen városának a hortobágyi halastó létesítése ügyében. Az ajánlat alapelve az, hogy egy megállapított fix bérösszegezen kívül, mely az évi bruttó-jövedelemből mindenkor különválasztandó és előre levonandó, mely tehát nincs alávetve a nyereség ingadozásainak, a tiszta nyereségen a város 50 százalékos arányban osztozzék a társasággal. Az ajánlat a legközelebbi jog- és pénzügyi bizottsági ülésen összes részleteivel együtt tárgyalás alá fog kerülni s bizonyára mielőbb megoldáshoz jut az egész kérdés, aminek folytán a város egy eddig ugyszólván semmi hasznot nem hozó területével állandó nagy jövedelemforráshoz jut, másrészt — és ez is lényeges oldala a kérdésnek — a város közönsége állandóan el lesz látva olcsó és friss hallal, mert a hatóság módját fogja találni annak, hogy a város szükségletére lekötött halmennyiség elevenen kerülhessen a helybeli piacra.

— **Orosz foglyok a Hortobágyon.** A hortobágyi halastóval kapcsolatos a polgármesternek egy másik érdekes kezdeményezése. A Hortobágyon végzett földmunkálatoknál nagyon érezhetővé vált az utóbbi időben a munkáskezek hiánya. A honvédelmi minisztériumhoz fordult tehát, hogy a szükséges munkaerőt a hadifoglyok szolgáltatásák. A honvédelmi miniszter egy leiratában ehhez hozzá is járult s így könnyen megtörténhetik,

hogy nemsokára fogoly oroszok és más ellenséges nemzetbeliek fogják forgatni az ásót a legnagyobb magyar pusztán. Betelik a vágyuk az oroszoknak. Eljutnak Debreczen alá, a délábos Hortobágyra, — csak nem úgy, ahogy ők gondolták.

Jegyzőkönyv

felvétellett Debrecen sz. kir. város Tanácsának, mint a m. kir. miniszteriumnak 8682—1914. M. E. rendelete 5. §-a alapján működő, s a m. kir. miniszterium 721—1915. M. E. sz. rendelete értelmében újból összehívott ármegállapító bizottságnak 1915 február 27-én tartott ülésében.

Jelen voltak :

Márk Endre m. kir. udv. tanácsos, polgármester ur Öméltóságának elnöklete alatt a városi tanács tagjai.

A kereskedelmi és iparkamara képviselőjében Aufricht Vilmos gőzmalom tulajdonos, a Gazdasági Egyesület képviselőjében: Király József, továbbá Surgoth Jenő gazdasági felügyelő jelentek meg és Dr. Balla Bertalan közig. fogalmazó, tb. aljegyző, mint jegyző.

1—1915. ármegáll. biz.

Elnöklő Polgármester ur Öméltósága üdvözlölvén a bizottság megjelent tagjait, az ülést megnyitja s bejelenti, hogy ezen ülésen való elnökléssel Főispán ur Öméltósága által 345—1915. eln. sz. alatt ő bizatott meg. Felolvastatja főispán ur ide vonatkozó sürgős rendeletét.

A bizottság Polgármester ur Öméltósága ezen bejelentését tudomásul veszi.

21—915. Ármegállapító bizottság.

Polgármester ur Öméltósága bejelenti, hogy a m. kir. Miniszterium 721—1915. M. E. számú rendeletével a tengeri liszt legmagasabb árának újból való megállapítását rendelte el. Kéri a bizottságot, hogy a tengeri liszt legmagasabb árát a bizottság szakértő tagjainak meghallgatása mellett a 8682—1914. M. E. sz. rendelet 1. §. II. 7. pontjában meghatározott számítási módtól eltérőleg a tengeri beszerzése, száritása és felörlése körül tekintetbe jövő összes árbefolyásoló körül-

mények figyelembe vételével számítsa ki, illetve állapítsa meg. Felolvastatja az ide vonatkozó 721—915. M. E. sz. rendeletet.

H a t á r o z a t.

Jelen levő szakképviselők meghallgatása után a bizottság a városi törvényhatóság területére a tengeri liszt legmagasabb árát métermázsánként 39 korona 40 fillérben, azaz Harminckilenc korona 40 fillérben állapítja meg, a 721—1915. M. E. számú rendeletnek megfelelően.

A tengeri-lisztnek fentiek szerint megállapított legmagasabb árára vonatkozó ezen határozat a m. kir. miniszterium 721—1915. M. E. számú rendelete 4. §. értelmében az 1915. évi március hó 1-ső napján lép hatályba.

Ezen a napon túl tengeri-lisztet az ujonnan megállapított legmagasabb árnál drágábban árusítani tilos.

Aki ezen tilalmat megszegi, a 422—1915. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ezen határozat kihirdetés végett „A Város” című hivatalos lapot pótló közleményünkben azonnal közzéteendő, egy példányban pedig jelentés kíséretében a Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urhoz felterjesztendő.

Miről m. kir. Kereskedelemügyi miniszter ur az alábbi felterjesztés útján és dr. Csürös Ferenc tanácsnok ur ezen határozatnak a m. kir. miniszterium 721—1915. M. E. számú rendelete 2. §-a értelmében „A Város” című lapban azonnal eszköz-lendő közzététele végett — határozatilag értesítettik.

Kmft.

Kiadta :

Márk Endre,

m. kir. udvari tanácsos,
polgármester.

Jegyzette :

Dr. Balla Bertalan,

közigazgatási fogalmazó,
tb. aljegyző.

Körözesek.

A. 217,245—915. IV.

A Kótaj (Szabolcs m.) községben 1889. évben született r. kath. vallásu Gyuricza Julia illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy nevezettet nyomoztatni s feltalálás esetén a saját és szülei illetőségi viszonyaira tüzetesen kihallgatni, a felvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzését kérjük.

Budapest, 1915. évi február hó 4-én.

A székesfőváros tanácsa.

201,896—1915. IV.

A Nagykapos községben 1867. évben született, állandó lakással nem bíró Varga Piroska ref. vallásu (szülei: János, Kozma Erzsébet) cseléd illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s feltalálás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a felvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjék. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1915. évi január hó 9-én.

A székesfőváros tanácsa.

457,127—1914. IV. sz.

A Budapesten 1891. július 12-én született róm. kath. vallásu Guttman Adél (szülei: Adolf és Hugyik Szabina) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Fölkérjük a hazai összes közigazgatási hatóságokat, nevezettet nyomoztatni és feltalálás esetén a saját és szülei illetőségi viszonyaira tüzetesen kihallgatni, a felvett jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjék.

Budapest, 1915. évi január hó 19-én.

A székesfőváros tanácsa.

M. kir. földmivvelésügyi Miniszter.

Körrendeletek.

15.347—1915. VI./1.

Valamennyi alispánnak, polgármesternek, Budapest és Fiume kivételével.

Tudomásul közlöm a Cimmel, hogy a nagyváradi miniszteri kirendeltség körzetében nagy számban jelentkeztek elszegődni hajlandó mezőgazdasági munkások (férfi nő vegyesen), kik hónapos vagy éves cselédeknek esetleg más vidékre is hajlandók elszegődni.

Midőn erről a Cimet értesitem, felkérem, hogy ezt a munkakeresletet minél szélesebb körben, esetleg a helyi lapok útján is tegye közhírré, s amennyiben megfelelő munkaadók jelentkezének, úgy a feltételek megállapítása végett lépjen Cimed a nagyváradi miniszteri kirendeltséggel sürgősen érintkezésbe.

Budapest, 1915. évi február 5-én.

A miniszter rendeletéből:

Tóth Elemér,
miniszteri tanácsos.

A m. kir. miniszteriumnak 412—1915. M. E. számu rendeletnek.

a buza és a rozs őrlésének szabályozásáról, a vámörölő malmok tekintetében.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésről alkotott 1912: LXIII. törvénycikket és a hadiszolgáltatásról szóló 1912: LXVIII. törvénycikket kiegészítő 1914: L. t.-c. 4. §-ában nyert felhatamazás alapján a vámörölő malmok tekintetében a buza és rozs őrlését a következőkben szabályozza:

1. §.

Aki buzát vagy rozstot oly malomba visz őrlés végett, mely lisztet vagy egyéb őrleményt bérért vagy az őrlés végett behozott gabonanemű bizonyos hányadáért kizárólag az őrlötető félnek házi szükségletére állít elő, és lisztet vagy egyéb őrleményt eladásra vagy a behozott gabonaneművel való kicserélés céljára (csuvarozásra) egyáltalán nem öröl (vámörölő malom), köteles az őrlötetésre vitt buzán vagy rozson felül egyidejűleg legalább ugyanannyi árpát vagy tengerit vagy e kétféle gabonaneműt együtt őrlés végett magával hozni.

Ehhez képest az előbbi bekezdésben említett vámörölő malomvállalatok ezentul a felektől buzát vagy rozstot csak úgy vállalhatnak el, ha a fél egyidejűleg az előbbi bekezdésnek megfelelő mennyiségű árpát vagy tengerit hoz magával.

2. §.

A vámörölő malomvállalat az ily módon őrlötetésre hozott buzából és rozsból a fél részére, ennek kivánságához képest a korpán felül legfeljebb 15% finomabb buza- vagy rozslisztet kivonhat; a többi buza- és rozslisztet keverés nélkül, de csak az egyidejűleg őrlésre hozott árpából vagy tengeriből nyert liszttel együtt szolgáltathatja át az őrlötető félnek.

3. §.

A jelen rendelet rendelkezései megfelelően azokra az őrlésekre is irányadók, amelyeket akár a vámörölő malomvállalat tulajdonosa vagy birtokosa, akár bármely olyan harmadik személy, akinek a tulajdonos vagy a birtokos a malmot őrlés végett átengedte, saját házi szükségleteinek céljára végez.

4. §.

Az őrlötető fél, valamint a vámörölő malomvállalat tulajdonosa vagy birtokosa vagy használója, aki e rendelet rendelkezését megszegi, kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. — Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi január 27. napján.

Gróf Tisza István s. k.,
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. miniszterium 649—1915. M. E. számu rendelete a buza- és rozsliszt kiméréséről.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. évi LXIII. törvénycikknek és a hadi szolgáltatásról szóló 1912. évi LXVIII. törvénycikknek kiegészítéséről intézkedő 1914. évi L. törvénycikk alapján a következőket rendeli:

1. §.

Kenyér, kenyéreneműek, vagy más sütemények előállításával ipar- vagy keresetszerűen foglalkozó vállalatok, üzemek, üzletek vagy egyének az 5. §. rendelkezései alá nem eső kenyérnek, kenyéreneműnek, vagy más süteménynek előállításához buza- vagy rozslisztet, vagy ezeknek árpaliszttal való keverékét csak úgy használhatják, továbbá a már elkészített tésztát megsütésre csak akkor fogadhatják el, ha a felhasznált lisztmennyiségnek legalább 50%-a tengeriliszt.

2. §.

Olyan kenyeret, kenyéremüt vagy más süteményt, amelynek előállításához buza- vagy rozslisztet az 1. §-ban megállapított aránynál nagyobb mennyiségben használtak fel, tilos forgalomba hozni, kivéve, ha az 5. §-ban megállapított kivételek alá esik.

Az 1. §. rendelkezéseinek megfelelő arányú keverékből előállított kenyeret, kenyéremüt vagy más süteményt, ha súlya kisülve 50 grammnál nagyobb, csak a sütés befejezésétől számított 24 óra eltelte után szabad forgalomba hozni.

3. §.

A belügyminiszter az 1. és 2. §-ban foglaltaktól eltérő rendelkezéseket állapíthat meg olyan helyekre nézve, ahol tengeriben hiány van. Ilyen esetben a kenyérhez, kenyéremükhöz vagy más süteményhez a buza- vagy rozslisztet oly arányban kell felhasználni, hogy az egész keverékben legalább 25% burgonya legyen.

4. §.

Az 1. és 3. §-nak a buza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt, valamint a burgonya keverési arányára vonatkozó rendelkezéseit a belügyminiszter a törvényhatóság első tisztviselőjének felterjesztésére — törvényhatóság egész területén vagy egy részén a magánháztatásokra is kötelezőknek állapíthatja meg.

5. §.

Az 1. és 2. §-ok rendelkezései alá nem esik:

a) az a cukrász-sütemény, amelyben az előállításához felhasznált összes anyagokból a liszt nem éri el az egész mennyiség 50%-át;

b) a buza-, rozs-, vagy árpaliszt felhasználása nélkül előállított mindennemű sütemény;

c) a pékiparban előállított szokott vizes zsemlye;

vizes zsemlyét azonban naponként csak egyszer abban az időben szabad előállítani, amelyet erre községekben a főszolgabíró, rendezett tanácsu és törvényhatósági jogú városokban, valamint Budapest székesfővárosban és Fiume városában és kerületében a városi tanács — a község vagy város egész területére egységesen — megállapít;

d) az a sütemény, amelyet kórházak, üdülőházak és gyermekeket vagy betegeket ápoló egyéb intézetek szükségletére vezető orvosaik határozott minőségben és mennyiségben megrendelnek;

e) a katonai parancsnokságok által megrendelt sütemény.

6. §.

Aki az 1—5. §-ok rendelkezéseit megszegi, kihágást követ el és az 1914. L. törvénycikk 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség működésének területén az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §.

Ez a rendelet március hó 1-ső napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

E rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a 8800—1914. M. E. számú rendeletnek ezzel ellenkező rendelkezései.

Budapest, 1915 február hó 16-án.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

3456—1915.

Rendőrfőkapitány 5201—1915. rfk. számú előterjesztése a vizes zsemlye előállítási idejének meghatározása tárgyában.

Határozat.

A m. kir. miniszteriumnak a buza- és rozsliszt kiméréséről szóló, a Budapesti Hivatalos Közlöny f. évi 39. számában megjelent s f. évi március hó 1-én életbelépő 649—1915. M. E. számú rendeletének 5. §-a értelmében vizes zsemlyét naponként csak egyszer, abban az időben szabad előállítani, amelyet erre a városi tanács a város egész területére egységesen megállapít.

Ehhez képest a városi tanács a pékiparban előállítani szokott vizes zsemlye előállítási idejét a város egész területére kiterjedő érvényességgel este 7 órától éjjel után 1 óráig terjedő időben állapítja meg.

Kimondja továbbá a városi tanács, miszerint másfajta fehér sütemények a hivatolt számú miniszteri rendelet értelmében egyáltalán nem állíthatók elő.

Erről az érdekelt pékiparosokat az ipartestület és a pékipartársulat útján azzal a hozzáadásal értesíti, miszerint fenti rendelkezés f. évi március hó 1-én már hatályba lép s aki ellene vét, kihágást követ el és az 1914. évi L. t.-c. 9. §-a és a m. kir. miniszterium 649—1915. M. E. számú rendeletének 6. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Végül megbizta a városi tanács a rendőrfőkapitányt, miszerint ezen határozat kapcsán a m. kir. miniszterium 649—915. M. E. számú rendeletének a közhírré tételéről is gondoskodjék.

Egyben felhívja dr. Csürös Ferenc tanácsnokot, mint a Város című hivatalos lap főszerkesztőjét, miszerint a hivatolt számú miniszteri rendeletet s a városi tanácsnak a rendelet 5. §. c) pontja alapján hozott határozatát a hivatalos lapban tegye közzé.

Miről Rostás István rendőrfőkapitány, dr. Csürös Ferenc tanácsnok urak, az ipartestület és a pékipartársulat helyben jegyzőkönyvi kivonaton értesítetnek.

Debreczen sz. kir. város tanácsának 1915. évi február hó 25-én tartott üléséből.

Dr. Balla Bertalan
jegyző.

Másolat.

8170—1915. B. M. számú körrendelet.

Az érvényben levő gyógyszerárszabványhoz kiadott függelék tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.

Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

Egyes gyógyszerek árai ingadozásnak lévén alávetve, szükségessé vált az 1914. évi január hó 29-én kelt 218,677—1913. B. M. számú körrendelettel kiadott gyógyszerárszabványban felsorolt egyes gyógyszerek árgységeinek a tényleges viszonyokhoz mért változtatása annál inkább, mert a jelenlegi rendkívüli viszonyok között egyes gyógyszerek beszerzési árai nagymértékben emelkedett. Ennélfogva elfogadva az országos közegészségi tanácsnak némely gyógyszer, továbbá a kötszerek s a gyógyszerek kiszolgáltatásához szükséges edényzet árának megváltoztatására irányuló javaslatát, mindazon gyógyszerek, kötszerek és edényzetek árait, melyek az ezen rendelettel kiadott s ide ./. alatt mellékelt gyógyszerárszabványi függelékben felsoroltatnak, a szerint állapítom meg, amint az ezen függelékben foglaltatik és elrendelem, hogy a gyógyszerészek ezen gyógyszerek, kötszerek és edényzetek árait 1915. évi február hó 15. napjától kezdve ezen árszabvány szerint számítsák.

Minthogy a gyógyszerárszabványi függelékbe felvett áremelkedés a jelen rendkívüli viszonyoknak következménye, ennélfogva a most kiadott gyógyszerárszabványi függelékkel, illetőleg az abban megállapított árakat csak ideiglenes jellegűnek tekintem, a beszerzési árak emelkedésének megszűnésével, a szokásos évenkénti ármegállapítás idejének leteltétől eltekintve a gyógyszerek, köt-

szerek és edényzetek árainak újabbi megállapítása iránt fogok intézkedni.

Ezen ármódosítások folytán az 1898. évi 99,000 B. M. számú körrendelettel kiadott szabályzat II. mellékletében felsorolt vényminták árai is változást szenvedtek, a függelék végén tehát — mihez tartás végett — az összes vényminták új árai is fel vannak tüntetve.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy jelen rendeletem tartalmáról a törvényhatóság területén lakó összes orvosokat, állatorvosokat és gyógyszerészeket értesitse, a gyógyszerárszabvány függelékének idezárt példányait pedig az összes nyilvános, házi és kézi gyógyszerárak tulajdonosainak vagy kezelőinek szigorú mihez tartás végett haladéktalanul adja ki azzal, hogy ezen függelék a most érvényben levő gyógyszerárszabvány első lapja, illetve belső fehér címlapja elé ragasztsák be, s a függelékben felsorolt gyógyszerek neveit és árait az 1914. év január hó 29-én kelt 218,677—1913. B. M. szám alatt kiadott gyógyszerárszabványban, amidőn azok árának módosítása jelen rendeletem értelmében 1915. évi február hó 15. napján életbe lép, huzzák keresztül; ennek megtörténtéről a tisztifőorvosok a gyógyszerárak megvizsgálása alkalmával meggyőződést szerezni tartoznak.

Budapest, 1915. január hó 27-én.

Sándor.

Adófizetés iránti hirdetmény.

Alulírott városi adóhivatal ezennel felszólítja mindazokat az adózókat, akik a községi adókönyvben előírt és az 1909. évi XI. t.-c. 26. §-a értelmében esedékes adótartozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt, a jelen hirdetmény közhírré tételétől számított 8 napon belül, vagyis folyó évi március 4-ig az alulírott városi adóhivatalnál annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a záloglási eljárás azonnal meg fog indíttatni.

Városi adóhivatal.

Hirdetmény.

A hadsegélyezés céljaira a jövedelemadónak ideiglenes és részleges életbe léptetéséről szóló 1914. évi XLVI. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1914. évi 149,700. sz. utasítás 27. §. 1. pontja értelmében vallomást tartozik adni minden adóköteles, akinek az 1914. évben összjövedelme a 20,000 koronát meghaladta.

Miután több oldalról megnyilvánult nézet szerint kétely támadt az iránt, hogy az összjövedelem alatt mi értendő, a kir. Pénzügyigazgatóság

a kétely eloszlatása céljából kijelenti, hogy az összjövedelem alatt nyers (bruttó) bevétel értendő, mert hogy a bevallott összjövedelemből az utasítás 12., 13., 14. §-ai értelmében mi vonható le és mi nem, az az adó megállapítására hivatott közegek és hatóságok elbirálása alá tartozik.

Debreczen, 1915. évi február hó 22-én.

A városi adóhivatal.

2915—1915.

Árverési hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város közbégőhid telepén előálló szemét, állati hulladék és trágyanemű anyagoknak 1915. évi május 1-től 1921. évi május hó 1-ig terjedhető hat éven át elszállítására, illetve a szállítási jog bérbeadására f. 1915. évi március hó 16-ik napjának délelőtti 11 órájkor a városháza közgyűlési termében nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Erről az árverelni szándékozók azzal értesítetnek, hogy a jelenlegi évi bérösszeg 700 korona, — mint kikiáltási árnak 10%-át tartoznak az árverés alkalmával, az árverést vezető bizottságnál bánatpénzül készpénzben letenni, — egyébként pedig az árverési feltételek a városi számkevei hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1915 február 15.

A városi Tanács.

1204—1915.

Hirdetemény.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 160,040—1914. VIII. a. ü. o. számú leirata folytán felhívja a városi Tanács a város területén levő mindazon magánosokat, testületeket és egyesületeket, kik a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur főfelügyelete jogkörébe tartozó alapokat és alapítványokat kezelnek, hogy ezen körülményt Debreczen sz. kir. város Tanácsához 8 nap alatt a hivatalos órák alatt (8—12-ig és és d. u. 3—5-ig) írásban jelentsék be.

Ezen körülmény ismeretére az alapokat és alapítványokat érintő mindazon kiadások, károsodások és bevételi visszamaradások megállapíthatása végett van szükség, amelyek keletkezésének oka a mozgósításra, illetve a háborúra vezethető vissza.

A megállapítás statisztikai célokat lesz hivatva szolgálni.

Debreczen, 1915. évi február hó 25-én.

A városi Tanács.

Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város Főispánja.

Pályázati hirdetemény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál megüresedett s a legközelebbi városi rendes közgyűlésen választás útján betöltendő iktatói állásra ezennel pályázatot hirdetek:

Ezen iktatói állás évi 2000 korona fizetés, 720 korona lakbér és 600 korona városi pótlékból álló javadalmazással van egybekötve.

Felhívom mindazokat, akik az 1883. évi I. t.-c. 19. §-ában körülírt minősítéssel rendelkeznek s ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az ezen minősítést igazoló okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi március hó 5-ik napjának déli 12 óráig annál is inkább nyujtsák be, mivel a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg megüresedő állásokra (az irtóki állás kivételével) is pályázatot nyitok.

Debreczen, 1915 február 18.

Domahidy s. k.,
főispán.

 „Apolló” mozgó

Piac- és Miklós-utca sarok.

A debreceni közönség legkedveltebb

mozgó színháza.

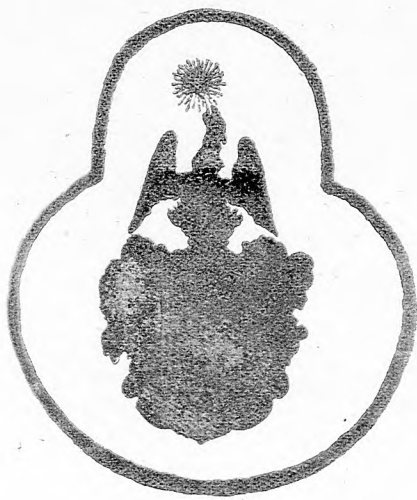
Minden 2—3-ik napon

a főváros legelőkelőbb mozgó színházainak ujdonságaiból

gazdag és változatos új műsor.

Délután 5 és 7 órákor félhelyárak.

Kényelmes dohányzó, várakozó és büffé.

de la ... de la ...
de la ... de la ...